

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : від 13.04.2012 р., № 4651–VI // ВВР України. – 2013. – № 9–13. – Ст. 88.
3. Євдокіменко С. В. Кримінально-процесуальні та криміналістичні прийоми і засоби протидії злочинній діяльності : монографія / С. В. Євдокіменко, Я. В. Кузьмічов, В. В. Семенов, С. В. Хільченко. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В. 2006. – 352 с.
4. Орлов Ю. К. Судебная экспертиза: общие понятия : учеб. пособие / Ю. К. Орлов. – М. : МГЮА, 2004. – 86 с.
5. Волобуєв А. Ф. Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів : монографія / А. Ф. Волобуєв. – Х. : Курсор, 2009. – 320 с.
6. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері / Р. Л. Степанюк ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. – Х. : НікаНова, 2012. – 382 с.
7. Дікань Л. В. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. / Л. В. Дікань, В. Д. Понікаров, О. В. Кожушко. – Х. : Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 432 с.
8. Цивільний процесуальний кодекс України : від 18.03.2004 р., № 1618–IV // ВВР України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.
9. Господарський процесуальний кодекс України : від 06.11.1991 р., № 1798–XII // ВВР України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
10. Кодекс адміністративного судочинства України : від 06.07.2005 р., № 2747–VI // ВВР України – 2005. – № 35–37. – Ст. 446.

УДК 343.156

Кіцен Н. В.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінально-правових дисциплін

Чернівецького юридичного інституту

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКАЗІВ У СТАДІЇ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Стаття присвячена дослідженню питань щодо доцільності активності суду апеляційної інстанції при вирішенні питання про з'ясування обставин та перевірку їх доказами та межі такої активності, а також повноважень суду апеляційної інстанції

щодо реагування на неповноту судового розгляду у суді першої інстанції у разі неможливості її усунення у стадії перегляду судових рішень у апеляційному порядку. Запропоновано розширити повноважень суду апеляційної інстанції щодо дослідження обставин кримінального провадження та перевірки їх доказами. Сформульовано пропозиції щодо внесення доповнень до Кримінального процесуального кодексу України.

Ключові слова: апеляційне провадження, повноваження суду апеляційної інстанції, неповнота судового розгляду, дослідження обставин, дослідження доказів.

Стаття посвящена дослідженню питань про цільовість активності суду апеляційної інстанції при вирішенні питання про встановлення обставин і перевірку їх доказовими засобами і межі такої активності, а також повноважень суду апеляційної інстанції на реагування на неповноту судового розгляду в суді першої інстанції в разі неможливості її усунення в стадії перегляду судових рішень у апеляційному порядку. Предложено розширити повноваження суду апеляційної інстанції про дослідження обставин кримінального провадження і перевірку їх доказами. Сформульовано пропозиції про внесення доповнень до Уголовного процесуального кодексу України.

Ключевые слова: апеляционное производство, полномочия суда апеляционной инстанции, неполнота судебного разбирательства, исследование обстоятельств, исследования доказательств.

The article is devoted to questions on whether the activity of the court of appeal while deciding on the clarification of circumstances and verification by evidence and the limits of this activity and the powers of the court of appeal regarding the response to the incompleteness of the trial in the court of first instance in case of impossibility of its elimination at the stage of review of judicial decisions on appeal. It was proposed to expand the powers of the court of appeal regarding the examination of circumstances of the

criminal proceedings and verify their evidence. It was formulated the suggestions on amending the criminal procedural code of Ukraine.

Keywords: appeal proceedings, the powers of the court of appeal, incomplete trial, investigating the circumstances, research evidence.

Постановка проблеми. Статтею 2 Протоколу № 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено право людини на оскарження у кримінальних справах: кожен, кого суд визнав винним у вчиненні кримінального правопорушення, має право на перегляд судом вищої інстанції факту визнання його винним або винесеного йому вироку, що свідчить про можливість перевірки вищестоящим судом не тільки правильності застосування норм закону, а й правильності встановлення фактичних обставин кримінального провадження. Важливе значення у цьому контексті має забезпечення належного здійснення процесу доказування у стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку, оскільки саме ця стадія є останньою можливістю перевірити обґрунтованість судового рішення суду першої інстанції, яке не набрало законної сили.

Аналіз дослідження даної проблеми. Питання доказування у зазначеній стадії на основі положень Кримінального процесуального кодексу 2012 р. досліджені такими вченими, як Н.Р. Бобечко, О.В. Бринзанська, Д.М. Говорун, О.Г. Дехтяр, С.О. Ковальчук, О.І. Коровайко, Р.О. Куйбіда, В.І. Маринів, О.Г. Яновська та ін. Разом з тим, невіршеним залишилося питання щодо доцільності активності суду апеляційної інстанції при вирішенні питання про з'ясування обставин та перевірку їх доказами та межі такої активності, а також повноважень суду апеляційної інстанції щодо реагування на неповноту судового розгляду у суді першої інстанції у разі неможливості її усунення у досліджуваній стадії. Формулювання пропозицій щодо вирішення цих питань і є метою цієї статті.

Виклад основного матеріалу. Суд апеляційної інстанції може провести з'ясування обставин та перевірку їх доказами із дотриманням вимог, передбачених ст. 404 КПК. Для забезпечення цього у апеляційній скарзі може бути викладене

клопотання особи, яка подає апеляційну скаргу, про дослідження доказів, а також зазначені обставини, які не були досліджені в суді першої інстанції, або докази, які не подавалися суду першої інстанції (ст. 396 КПК). У відповідності до п. 2 ч. 1 ст. 401 КПК, суддя-доповідач пропонує учасникам судового провадження подати нові докази, на які вони посилаються, або витребує їх за клопотанням особи, яка подала апеляційну скаргу.

Слід відмітити, що новий КПК значно трансформував межі активності суду апеляційної інстанції при визначенні необхідності проведення безпосереднього дослідження доказів (судового слідства). Якщо ст. 358 КПК 1960 р. передбачала, що суд може визнати необхідним проведення судового слідства в повному обсязі чи частково, коли є підстави вважати, що судове слідство судом першої інстанції було проведено неповно чи однобічно, а також право суду з метою усунення неповноти чи однобічності судового слідства в суді першої інстанції дати цьому суду доручення про виконання окремих процесуальних дій, не пов'язуючи реалізацію цих повноважень із волевиявленням сторін, то КПК 2012 р. чітко указує на необхідність волевиявлення скажника (ст.ст. 396, 401, 404 КПК) для вирішення питання про витребування нових доказів та дослідження доказів, які не досліджувалися у суді першої інстанції.

Так, у відповідності до ч. 3 ст. 404 КПК, за клопотанням учасників судового провадження суд апеляційної інстанції зобов'язаний повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, та може дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, виключно якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується. У літературі вірно указано на помилковість позиції законодавця, відповідно до якої вирішення питання про дослідження нових доказів віддано на угляд суду апеляційної інстанції, на відміну від дослідження обставин кримінального провадження, що

проводиться обов'язково [1]. При цьому Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) уточнює, що за наявності відповідного клопотання учасників кримінального провадження суд апеляційної інстанції *зобов'язаний* (курсив мій – Н.К.): 1) повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, якщо вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями; 2) дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, лише у випадку, якщо під час розгляду в суді першої інстанції було клопотання про дослідження таких доказів; 3) дослідити докази, які стали відомими після ухвалення рішення судом першої інстанції (п. 11 Інформаційного листа «Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 21.11.2012 р.); тим самим, це роз'яснення орієнтує суди на обов'язкове задоволення клопотань про повторне дослідження обставин, якщо вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, та обов'язкове дослідження доказів, які не досліджувалися судом першої інстанції, якщо під час розгляду в суді першої інстанції було клопотання про дослідження таких доказів, а також доказів, які стали відомими після ухвалення рішення судом першої інстанції.

Разом з тим, судова практика щодо питань: 1) чи має право суд апеляційної інстанції досліджувати докази, які не досліджувались судом першої інстанції, якщо клопотання про їх дослідження учасники судового провадження заявляли під час розгляду в суді першої інстанції або такі докази стали відомі після ухвалення оскаржуваного судового рішення, за відсутності такого клопотання в апеляційній скарзі; 2) чи виникає у суду апеляційної інстанції обов'язок повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, якщо їх досліджено судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, якщо клопотання про дослідження доказів не заявлено, складається по-різному. Перший напрям ґрунтується на приписах ч. 1 ст. 404 КПК і полягає в тому, що за відсутності клопотання сторін про дослідження доказів апеляційний суд не

вправі за власною ініціативою вирішувати питання про їх дослідження, а тому переглядає вироки суду першої інстанції виключно в межах апеляційної скарги. У пункті 5 ч. 2 ст. 396 КПК передбачено, що в апеляційній скарзі зазначається клопотання особи, яка подає апеляційну скаргу про дослідження доказів. Встановивши відсутність такого клопотання, суддя-доповідач визнає апеляційну скаргу такою, що не відповідає вимогам ст. 396 КПК, і постановляє ухвалу про залишення апеляційної скарги без руху, а якщо недоліки не усунуто — ухвалу про повернення апеляційної скарги [2, с. 124-125]. Другий напрям судової практики при вирішенні питань дослідження апеляційним судом доказів за відсутності відповідного клопотання сторони полягає в такому. Суддя-доповідач, посилаючись на п. 15 ч. 1 ст. 7 та ст. 23 КПК, які регламентують безпосередність дослідження судом показань, речей, документів як засаду кримінального провадження, приймає рішення про дослідження доказів. Також має місце компромісний варіант, за якого суддя-доповідач, крім виконання процесуальних дій, передбачених ст. 405 КПК, на підставі ст. 349 КПК з'ясує думку учасників провадження про те, які докази потрібно дослідити під час апеляційного перегляду кримінального провадження, та про порядок їх дослідження [2, с. 126]. Відмітимо, що правильність практики суддів, які зобов'язують обвинуваченого та/ або захисника подати обґрунтування про необхідність повторного дослідження обставин кримінального правопорушення, якщо воно не міститься у змісті апеляційної скарги, підтримується у деяких дослідженнях [3, с. 78].

Очевидно, що такі підходи до вирішення цього питання викликані відсутністю у суду апеляційної інстанції повноваження самостійно приймати рішення про з'ясування обставин та перевірку їх доказами, необхідність якого має вирішуватися у контексті більш загального питання – питання про активність суду у доказуванні, у тому числі і у стадії апеляційного провадження. Нами і раніше вказувалося, що апеляційний суд є суб'єктом доказування [4, с. 166]; вважаємо, що, навіть з урахуванням положень ст. 93 КПК, де суд не зазначений як суб'єкт збирання доказів, суд, у тому числі і

апеляційний, залишається суб'єктом обов'язку доказування [5, с. 402], який збирає, перевіряє та оцінює докази [6, с. 242]. І хоча у літературі підкреслюється, що суд апеляційної інстанції збирати докази з власної ініціативи не вправі [7, с. 119], вважаємо, що з урахуванням потреб судової практики, слід надати апеляційному суду повноваження без окремого клопотання учасників судового провадження повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, якщо на це вказано у апеляційній скарзі, а також повноваження без окремого клопотання учасників судового провадження дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції, або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується. Адже, вважаємо, вказання у апеляційній скарзі на обставини, досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, або докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції, або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується, у достатній мірі виражає бажання скаргника дослідити відповідні обставини та докази.

Слід погодитися при цьому із В.І. Маринівим, що судовий розгляд у суді апеляційної інстанції не повинен дублювати дослідження доказів, яке проводилося у суді першої інстанції. Він має здійснюватися в обсязі, який є достатнім і необхідним для перевірки законності та обґрунтованості вироків або ухвал, з урахуванням доводів і вимог, наведених у апеляційній скарзі [8, с. 244].

КПК чітко не указує засоби дослідження доказів судом апеляційної інстанції у Главі 31. Враховуючи положення про те, що апеляційний розгляд здійснюється згідно з правилами судового розгляду в суді першої інстанції, можна зробити висновок, що засоби дослідження доказів будуть такі ж. Слід звернути увагу на те, що ст. 405 КПК робить посилання лише на

такі підготовчі дії до судового розгляду, які передбачені ст. 342-345 КПК, і не відносять до них передбачену ст. 346 КПК - видалення свідків із залу судового засідання, що викликає певні питання. Однак, вважаємо це технічним недоліком закону. Тому слід визнати можливість проведення у апеляційному розгляді: допитів (обвинуваченого, свідка, потерпілого, у тому числі одночасного допиту раніше допитаних осіб); доручення проведення експертизи; допиту експерта; одночасний допит двох чи більше експертів; надання тимчасового доступу до речей і документів; доручення проведення слідчих (розшукових) дій; пред'явлення для впізнання; дослідження речових доказів; дослідження документів; дослідження звуко- і відеозаписів; огляду на місці; одержання консультацій та роз'яснень спеціаліста. При цьому, на відміну від положень ст. 358 КПК 1960 р., новим КПК 2012 р. у ст. 401 не передбачено право апеляційного суду з метою усунення неповноти або однобічності судового розгляду в суді першої інстанції давати цьому суду доручення про виконання окремих процесуальних дій, тому, за відсутності відповідного правового регулювання, питання про усунення неповноти або однобічності судового розгляду в суді першої інстанції буде вирішуватися судом апеляційної інстанції шляхом проведення судового розгляду в тій чи іншій частині [9, с. 333]. Для порівняння, ст. 430 КПК Республіки Казахстан 2014 р. передбачає повноваження суду за клопотанням сторін: витребувати документи, пов'язані зі станом здоров'я, сімейним станом і даними про попередні судимості засудженого, потерпілого та інших осіб, що беруть участь у справі, за клопотанням сторін – й інші документи; призначити проведення судово-психіатричної чи іншої експертизи; викликати в судові засідання і допитати додаткових свідків, експертів, спеціалістів, досліджувати письмові, речові та інші докази, представлені сторонами або витребувані на їх прохання судом; визнати досліджені судом першої інстанції матеріали недопустимими доказами і виключити їх з числа доказів; визнати виключені судом першої інстанції з числа доказів матеріали допустимими і досліджувати їх; досліджувати обставини, що відносяться до цивільного позову, і прийняти рішення за цивільним позовом; виконати інші дії, необхідні для

забезпечення повноти, всебічності та об'єктивності дослідження всіх матеріалів справи і встановлення істини у справі. При наявності неясностей у викладених у протоколі судового засідання показаннях засудженого (виправданого), потерпілих, свідків, інших осіб, допитаних судом першої інстанції, що дають можливість різного їх тлумачення, суд за власною ініціативою або клопотанням сторін має право уточнити їх показання шляхом допиту в судовому засіданні по цим обставинам.

Вважаємо, що з урахуванням наведених вище пропозицій суд апеляційної інстанції повинен мати можливість використовувати за власної ініціативи усі передбачені КПК України і вищенаведені засоби дослідження доказів, а також витребування речей і документів. Крім того, у інших випадках, навіть коли вказання у апеляційній скарзі на обставини, досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, або докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції, або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, вважаємо за необхідне підтримати пропозицію розширити межі активності суду апеляційної інстанції та надати йому можливість витребувати докази за власною ініціативою з метою здійснення захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також ухвалення законного, обґрунтованого, вмотивованого та справедливого рішення, у випадках коли: сторона захисту заявила клопотання про проведення експертизи, але наявних матеріалів, які містяться у кримінальному провадженні, не достатньо для її проведення; суд апеляційної інстанції прийшов до переконання, що з метою встановлення обставин кримінального провадження, необхідно призначити проведення експертизи в порядку, передбаченому ст.332 КПК, але наявних матеріалів кримінального провадження недостатньо для її проведення; суд апеляційної інстанції, на підставі ч.3 ст.333 КПК прийшов до висновку про необхідність доручення проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення або перевірку обставин, які мають істотне значення для кримінального провадження, і не можуть бути

встановлені або перевірені іншим шляхом (допит свідків, призначення експертизи, тощо); при вирішенні питання про обрання, зміну чи скасування запобіжних заходів, суд апеляційної інстанції констатував недостатність наявних матеріалів для прийняття законного, вмотивованого, обґрунтованого та справедливого рішення [3, с. 79].

Натепер обов'язковою умовою дослідження доказів, які не досліджувалися судом першої інстанції, є заявлення у суді першої інстанції клопотання про їх дослідження; відповідно, відмова у задоволенні такого клопотання судом першої інстанції розглядається КПК як прояв неповноти судового розгляду (у відповідності до ст. 410 КПК, неповним визнається судовий розгляд, під час якого залишилися недослідженими обставини, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, зокрема, у разі якщо судом були відхилені клопотання учасників судового провадження про допит певних осіб, дослідження доказів або вчинення інших процесуальних дій для підтвердження чи спростування обставин, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення).

До обставин, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, відносяться усі обставини, що входять до предмету доказування та перелічені у ст. 91 КПК. Крім того, як роз'яснив ВССУ, слід враховувати, що неповнота судового розгляду може бути встановлена також у разі: 1) якщо належно не з'ясовано обставини, що характеризують об'єкт і об'єктивну сторону злочину; 2) всебічно і повно не досліджено ознаки, на підставі яких встановлюється суб'єкт і суб'єктивна сторона злочину; 3) поверхово досліджено відомості про особу обвинувачуваного, обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання; 4) не з'ясовано наявність/відсутність обставин, що виключають притягнення особи до кримінальної відповідальності; 5) недостатньо досліджено характер і розмір заподіяної шкоди; 6) не встановлено роль кожного обвинуваченого у вчиненні кожного епізоду злочину; 7) не виявлено причини й умови, що сприяли вчиненню злочину,

якщо це має істотне значення для справи; 8) не вжито заходів щодо перевірки показань заінтересованих учасників провадження, що покладені в основу судового рішення; 9) не з'ясовано причини істотних протиріч у доказах; 10) висновки суду побудовано на припущеннях; 11) не проведено необхідні слідчі дії; 12) неповно досліджено версії обвинувачення або захисту; 13) суд необґрунтовано обмежився оголошенням показань свідків, не допитавши їх; 14) не з'ясовано обставини, що мають значення для початку досудового розслідування щодо осіб, причетних до злочину, встановлення ролі яких може вплинути на ступінь винуватості засуджених осіб (п. 17 Інформаційного листа «Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 21.11.2012 р.). Тим самим, враховуючи формулювання, вжите у Листі: «неповнота судового розгляду може бути встановлена також у разі», можна стверджувати про те, що ВССУ, по суті, доповнив перелік випадків, коли судовий розгляд може бути визнаний неповним.

КПК прямо не вказує, чи може суд апеляційної інстанції призначити новий розгляд в суді першої інстанції у разі встановлення неповноти судового розгляду. У науково-практичних коментарях надані різні рекомендації із цього питання. Так, зазначається, що відповідно до ст. 415 КПК неповнота судового розгляду не належить до підстав для призначення нового розгляду в суді першої інстанції. Тому у випадку виявлення неповноти судового розгляду суд апеляційної інстанції зобов'язаний усунути допущені судом першої інстанції прогалини під час апеляційного розгляду і прийняти одне з таких рішень: змінити вирок або ухвалу; скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок; скасувати ухвалу повністю чи частково та постановити нову ухвалу; скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження [10, с. 221]. Відмічається, що суд апеляційної інстанції наділений достатніми повноваженнями для усунення неповноти судового розгляду, а тому зазначена підстава не може мати наслідком скасування судового рішення із призначенням нового розгляду у суді першої інстанції [11, с. 736]. Як зазначає

Н.Р. Бобечко, усі прогалини в доказовому матеріалі повинні бути усунуті самою апеляційною інстанцією незалежно від необхідності перевірки значного обсягу доказів, дослідження нових доказів, можливості в кінцевому підсумку погіршення становища обвинуваченого (виправданого, особи, кримінальне провадження щодо якої закрито або застосовані примусові заходи виховного чи медичного характеру). Для цього апеляційна інстанція повинна докласти максимуму зусиль – повноважень у неї достатньо [12, с. 153]. До речі, ст. 374 КПК 1960 р. таке повноваження також прямо не передбачалося, що не заважало повертати справи на новий судовий розгляд при встановленні неповноти судового слідства [13; 14; 15].

З іншого боку, указується: якщо неповноту дослідження обставин вчиненого кримінального правопорушення допущено при проведенні судового розгляду, судові рішення скасовується і провадження направляється на новий судовий розгляд [16, с. 854].

Апеляційний суд, враховуючи його можливості провести дослідження обставин кримінального провадження та доказів, повинен вжити заходів для усунення неповноти судового розгляду у апеляційному провадженні. Однак його повноваження при цьому є обмеженими, адже, у відповідності до ч. 3 ст. 404 КПК, суд апеляційної інстанції зобов'язаний повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, та може дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, виключно якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується, лише за клопотанням учасників судового провадження. За відсутності таких клопотань він реально позбавлений можливості усунути неповноту судового розгляду і змінити вирок або ухвалу суду першої інстанції. Виникає питання, що суд апеляційної інстанції має робити у таких випадках. Вважаємо, що у подібних випадках апеляційний суд повинен мати можливість прийняти рішення про призначення нового розгляду у суді першої інстанції; у протилежному випадку виправити судову помилку

буде неможливо, оскільки суд апеляційної інстанції не в змозі усунути неповноту судового розгляду, з одного боку, а з іншого – не має повноважень призначити новий розгляд у суді першої інстанції. Як справедливо зауважує Н.Р. Бобечко, заради справедливості також варто зазначити, що в певних ситуаціях сам законодавець змушує суди апеляційної інстанції всупереч положенням ч. 1 ст. 415 КПК України скасовувати вироки та ухвали і призначати новий судовий розгляд у суді першої інстанції з підстави односторонності та неповноти судового розгляду [12, с. 153].

Висновки. Пропонуємо надати апеляційному суду повноваження без окремого клопотання учасників судового провадження повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, якщо на це вказано у апеляційній скарзі, а також повноваження без окремого клопотання учасників судового провадження дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції, або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується. Крім того, як кримінально-процесуальну санкцію за допущену судом першої інстанції неповноту судового розгляду слід прямо передбачити скасування вироку чи ухвали суду і призначення нового розгляду у суді першої інстанції, для чого ч. 1 ст. 415 КПК доповнити п. 4 такого змісту: «4) встановлено неповноту судового розгляду, яка не може бути усунена в апеляційному розгляді».

Література:

1. Бобечко Н. Р. Збирання та дослідження доказів у стадії апеляційного провадження згідно КПК України / Бобечко Н.Р. // Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – №2 (19). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&Image_file_name=PDF%2FChau_2013_2_6.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

2. Бринзанська О.В. Дослідження доказів безпосередньо на стадії апеляційного перегляду кримінального провадження // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2015. – №3 (24). – С. 122-130.

3. Говорун Д.М. Особливості реалізації засади публічності під час судового розгляду у суді апеляційної інстанції / Д. М. Говорун // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 74–81. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_14.pdf

4. Кіцен Н.В. Загальні умови перевірки вироків, постанов, ухвал суду, які не набрали законної сили : 12.00.09 : дис. ... канд. юрид. наук / Н.В. Кіцен. Одеса, 2011. – 242 с.

5. Лукашкіна Т.В. Роль суду в доказуванні у кримінальному процесі (за проектом КПК) // Правове життя сучасної України: Матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т.2. / відп. за вип. д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін / Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 401-403.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одиссей, 2013. - 1104 с.

7. Бобечко Н. Р. Доказування у стадіях апеляційного та касаційного провадження за КПК України : навч. посіб. / Н.Р. Бобечко; ред.: В. Т. Нор; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів : Підруч. і посіб., 2014. – 132 с.

8. Маринів В.І. Окремі питання доказування в апеляційному провадженні за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / Маринів В.І. // Докази і доказування за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (до 75-річчя з дня народження доктора юридичних наук, професора Михайла Макаровича Михеєнка): матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 6-7 грудня 2012 р., м. Київ. – Х.: видавець Строков Д.В., 2013. – С. 243-245.

9. Пожар В.Г. Щодо меж апеляційного перегляду судових рішень // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня, м. Одеса): у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. - Одеса : Юридична література, 2015. – С. 332-334.

10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 2 / Є.М. Блажівський, Ю.М. Грошевий, Ю.М. Дьомін; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 664 с.

11. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року / За ред. О.А. Банчука, Р.О. Куйбіди, М.І. Хавронюка. – Х.: Фактор, 2013. – 1072 с.

12. Бобченко Н.Р. Неповнота судового розгляду як підстава для перевірки судових рішень в апеляційному порядку // Право і суспільство. – 2014. – №6-2. – С. 142-157.

13. Ухвала Апеляційного суду Херсонської області від 24.07.2012 р., справа № 11/2190/680/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/25420568>;

14. Ухвала Апеляційного суду Дніпропетровської області від 14.06.2012 р., справа № 11/490/823/12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24628425>;

15. Ухвала Апеляційного суду Черкаської області від 13.12.2011 р., справа № 11-835/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/20931889>

16. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.С. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.

УДК 343.132

Лисецький О. О.,
ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

КОМПЕТЕНЦІЯ СЛІДЧОГО ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню питань кримінальної процесуальної компетенції слідчого як суб'єкта кримінального провадження. Визначено поняття кримінальної процесуальної компетенції слідчого. Розглянуто елементи кримінальної процесуальної компетенції слідчого.

Ключові слова: компетенція, кримінальна процесуальна компетенція, повноваження, предмет відання, слідчий.

Статья посвящена исследованию вопросов уголовной процессуальной компетенции следователя как субъекта уголовного производства. Определено понятие уголовной процессуальной компетенции следователя. Рассмотрены элементы уголовной процессуальной компетенции следователя.